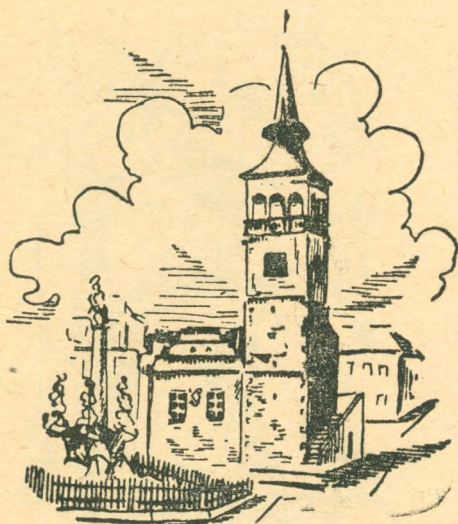

Květen 1967

Kulturní kalendář
DOBŘUŠKA

1901. 12. 31.

OKRESNÍ ARCHIV
HRADEC KRÁLOVÉ

Tabulka inventurní
1901. 12. 31.

Květen 1967

Z DĚJIN DOBRUŠSKÝCH ŘEMESEL

Je nepochybné, že v Dobrušce se již od jejího vzniku usazovala řada řemeslníků různých odvětví. Ve středověkých městech si udržovala převahu řemesla vyrábějící pro místní trh, tedy řemesla potravinářská, např. řezníci, a oděvní (krejčí a ševci).

Jejich výlučné postavení bylo nejmarkantnější ve městech menšího typu, mezi něž náležela také Dobruška. A skutečně také první dochované privilegium vydané Janem z Janovic a z Petršpurka roku 1493 bylo určeno řezníkům. 1)

O počtu jednotlivých řemesel a řemeslníků v předbělohorském období si však nemůžeme zatím na základě dochovaných pramenů učinit přesnou představu.

Poměrně přesný stav máme zachycen až k r. 1651 v seznamu obyvatel, který byl sice pořízen k církevním účelům, zachycuje však, alespoň částečně, sociální strukturu obyvatelstva města. 2) Ačkoliv Dobruška utrpěla válečnými událostmi, 3), jimiž byl narušen její hospodářský život, žilo v ní podle uvedeného soupisu 775 obyvatel, z nichž více než desetinu tvořili řemeslníci (85 samostatných mistrů, z toho 4 podruzi, 8 tovaryšů a 7 učňů).

I když vezmeme v úvahu, že tehdejší Dobruška měla charakter zemědělsko-řemeslnického města, docházíme k závěru, že z výnosu řemesla žila téměř polovina všeho městského obyvatelstva (370 lidí). 4). Nejsilněji byli zastoupeni ševci – 20 mistrů a 1 učedník, řezníci – 17 mistrů a 1 učedník, za nimi následovali krejčí – 9 mistrů a 1 tovaryš, tkalci – 6 mistrů a 4 tovaryši, soukeníci – 6 mistrů a 3 učni, zbývající řemesla (mlynáři, pekaři, kováři, hrnčíři atd.) byla zastoupena slaběji. Celkem máme v Dobrušce pro tuto dobu doloženo 15 různých řemesel, početně i výrobně tak slabých, že jejich působnost se nutně musela omezit jen na úzký okruh místního trhu, ne-li jen na samotné město. Pozitivně víme, že v Dobrušce existoval řeznický cech, který si svá privilegia nechal znovu potvrdit r. 1649. 5).

U některých silných řemesel, např. u ševců, můžeme existenci cechu předpokládat.

Příslušníci řemesel slaběji zastoupených – pekaři, mlynáři, kováři, zámečníci a hrnčíři – se rozhodli založit cech rozličného řemesla, v němž by se sdružili k hájení svých zájmů. Aby dosáhli svého cíle, požádali 25. února 1658 městského rychtáře a městskou radu o přímluvu u hejtmána opočenského velkostatku.

Zřejmě dobře věděli, jaké argumenty mohou na vrchnostenské úředníky, případně na samotného majitele panství, hr. Ludvíka Colloreda, působit. Píčí: „Ano i mnozí poctiví řemeslníci a tovaryši vandrovní, zvědouc o takovém dobrém řádu a způsobu poctivých řemeslníků, tím spíše do díla vstupovati i v stav svatý manželský sobě oblibovati, a tudy poddaných J. V. H. M. (titul) pánu, pánu našemu milostivému a dědičnému přibejvati moci bude“.

S městskou radou bylo již vše asi předem dohodnuto, neboť její dopis adresovaný hejtmanovi, nese datum jen o tři dny pozdější. Celá záležitost se asi na kanceláři pozdržela a tak rada byla nucena znovu intervenovat u hejtmána (30. srpna). 6).

Konečné rozhodnutí padlo až 22. 11. 1658, kdy cech rozličného řemesla obdržel privilegium o 33 člancích, 7), podepsané hr. Ludvíkem Colloredem. Jeho obsah se nijak nevymyká z rámce tehdy obvyklého při udělování cechovních privilegií. O tom svědčí už fakt, že při jeho sestavení bylo použito jako základu privilegia bratrského cechu v blízkých Třebechovicích p. O., jak také mistři žádali. Jednotlivé články obsahují ustanovení jednotlivých řemesel, o pokutách v případě jejich nedodržení. Je zajímavé, že vydavatel nevtělil do některého z článků jako podmínku přijetí přiznání ke katolickému náboženství, jako tomu bylo u příležitosti confirmace privilegia řezníků z r. 1649 nebo později r. 1713, kdy hrabě Jeroným obnovoval cech rozličných řemesel jeho privilegium: „Kdobykoliv do pořádku aneb cechu těchto poctivých řemesel . . . vstoupiti mínil a za mistra přijatý býti chtěl, ten a takový toho

dříve vzítí nemá, leč by dle církve katolické veřejně beze vší ošemetnosti a to pod jedním způsobem Pána a Spasitele našeho přijímal“). 8). Protože není možno podezírat vrchnost z přílišné liberálnosti vůči poddaným, musíme se domnívat, že nepovažovala za nutné příliš zdůrazňovat tuto tehdy samozřejmou povinnost. Zřejmě se také žádný z řemeslníků neodvážil veřejně přihlásit k některému z nekatolických vyznání. O 55 let později, kdy se ukázalo, že katolictví přece jen nezapustilo v Dobrušce pevné kořeny, se stalo toto ustanovení jedním z poměrně jemných prostředků nátlaku na tajné nekatolíky.

Privilegium z r. 1658 bylo vystaveno pro řemeslo mlynářské, pekařské, perníkářské, kovářské, zámečnické, kotlářské, bednářské, truhlářské a hrnčířské. Všechna uvedená řemesla neměla ještě r. 1658 ve městě zastoupení. Tak v opise žádosti městské radě nacházíme pouze podpisy pekařů a mlynářů, kovářů, zámečníků, hrnčířů a 1 kotláře, chybí perníkáři, bednáři a truhláři. Až na malé výjimky se počet příslušníků jednotlivých řemesel nezměnil (přibyli 2 kováři, úbytek znamenali pekaři nebo mlynáři – mistři obou řemesel jsou v žádosti podepsáni v jednom sloupci). Došlo však k personálním změnám u pekařů a mlynářů. Následujícího roku, kdy bylo započato s přijímáním nových mistrů, byl přijat 1 perníkář, 2 kováři, 1 bednář, 1 hrnčíř, 1 kolář, tedy celkem 6 mistrů, nepočítáme-li přijetí pekaře Mikuláše Doubravy a mlynáře Jana Jindry, která jsou sporná. Tato jména nacházíme totiž mezi podepsanými mlynáři a pekaři na první žádosti o zřízení cechu. V roce 1660 byl cech rozšířen pouze o 3 mistry (po jednom kováři, bednáři a koláři). Zřejmě tato řemesla prožívala v rámci místního a dominikálního trhu období dočasné konjunktury. O tom, že Dobruška byla výrobním centrem Podorlicka, svědčí skutečnost, že do cechu se hlásili a byli přijímáni také řemeslníci mimo město, např. z Opočna, z Nového Hrádku a některých okolních vesnic. Její význam ne snižuje ani to, že se tak někdy dalo na přímý nátlak vrchnosti.

Je nepochybné, že zůstávají v platnosti základní závěry naší historiografie o tom, že řemeslo v pobělohorském období prožívalo svůj úpadek a že sešňěrováno tvrdým krunýřem cechovních artikulí, se mohlo uplatnit pouze v rámci místního a dominikálního trhu (= trh, zahrnující území velkostatku). Tato kapitolka z dějin dobrušských cechů to jen potvrzuje. Na druhé straně, i když je třeba uznat, že z údajů časově omezených a týkajících se jen jednoho cechu, není možno vyvozovat absolutní závěry, nás musí překvapit fakt, že vzápětí po ustavení cechu se v průběhu dvou let zvyšuje počet mistrů zhruba o deset. Proto bude nutno přiklonit se k názoru, že založení cechu s pevnými statuty přece jen ve svých důsledcích vedlo k jistému oživení výrobní prosperity řemesel. 9).

Poznámky:

- 1) Uloženo v Městském muzeu, sign.: 426.
- 2) Z města Dobrušky rejstřík lidí, Městský archiv Dobruška, sign.: 31.
- 3) Celková škoda dosáhla 91.491 zl. (J. Roštla-pil, Paměti města Dobrušky, Dobruška 1887, str. 33.
- 4) Do města nezahrnuji ves Křovice (87 obyvatel) pro její výlučně zemědělský charakter.
- 5) Pergamenová listina z 24. 4. 1649, podepsaná hejtmánem velkostatku J a n e m R a š í n e m z Rýzmburka. Uložena v Městském muzeu, sign.: 1060.
- 6) Kniha přijímání mistrů 1658–1939 (Registra cechovní cechu rozličného řemesla v městě Dobrušce) tamtéž, sign.: 1068. Zde opisy všech tří žádostí.
- 7) Městské muzeum, sign.: 1067.
- 8) Tamtéž, sign.: 1070.
- 9) V této souvislosti je možno souhlasit s tézí J. Janáčka, která říká, že „vzestup, který se nade vši pochybnost v některých případech

projevil, je třeba označit za omezený a v některých případech dokonce za uměle vyvolaný". (Přehled vývoje řemeslné výroby v českých zemích za feudalismu, Praha 1963, str. 260).

Ladislav Hladký, prom. historik,
ředitel Městského muzea v Dobrušce.

Dořady v květnu

V sobotu 29. dubna 1967

- ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
MÁJOVÁ VESELICE

Neděle 30. dubna 1967

LAMPIÓNOVÝ PRŮVOD A TÁBORÁK
MLÁDEŽE

Řazení průvodu v 19 hod. na nám. F. L. Věka

Pondělí 1. května 1967

BUDÍČEK DECHOVÉ HUDBY

9.00 – sraz pracujících na závodech

9.30 – odchod průvodu na nám. F. L. Věka

10.00 – manifestace pracujících

10.30 – koncert dechové hudby na náměstí

14.00 – Prvomájová veselice na Cháborách

- v 17 a ve 20 hodin v sále sokolovny

DRAHÝ JOHN

Švédský film. Příplatek 1 Kčs.

Film mládeži do 18 let nepřístupný.

Úterý 2. května 1967 v 19.30 hodin

v zasedací síni MěstNV

ZASEDÁNÍ MěstNV

Čtvrtek 4. května 1967 v 18 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

HRÁTKY MLÁDEŽE

Sobota 6. května 1967 ve 20 hodin český film

KOČÁR DO VÍDNĚ

Mládeži do 15 let nepřístupný.

Neděle 7. května 1967 ve 20 hodin český film
POKLAD BYZANTSKÉHO KUPCE
Rozšířeno o film: BAŤA. Příplatek 1,- Kčs.
Film mládeži přístupný.

Pondělí 8. května 1967 v 18 hodin u sokolovny
VEČERNÍ KRITÉRIUM CYKLISTŮ
OKOLO PARKU

- v 17 a ve 20 hodin český film
POKLAD BYZANTSKÉHO KUPCE
Rozšířeno o film: BAŤA. Příplatek 1,- Kčs.
Film mládeži přístupný.

Úterý 9. května 1967 v 9 hodin
POLOŽENÍ VĚNCE U HROBU
RUDOARMEJCŮ V BÍLÉM ÚJEZDĚ
Odjezd autobusu v 8.40 hodin od MěstNV
v Dobrušce.

- v 9.00 hodin
X. ROČNÍK CYKLISTICKÝCH ZÁVODŮ
v ulicích Dobrušky.
- v 17 a ve 20 hodin francouzská film. komedie
ŽIVOT NA ZÁMKU
Film mládeži přístupný.

Čtvrtek 11. května 1967 v 18 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
HRÁTKY MLÁDEŽE

Sobota 13. května 1967 v 19 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
ŽAKOVSKÝ KONCERT LŠU

- ve 20 hodin český kriminální film
NAHÁ PASTÝŘKA
Film mládeži přístupný.

Neděle 14. května 1967 v 17 a ve 20 hodin
český kriminální film
NAHÁ PASTÝŘKA
Zcela mimořádný případ kapitána Trondy.
Film mládeži přístupný.

Čtvrtek 18. května 1967 v 18 hodin
v sále ZK v Sadech pionýrů
HRÁTKY MLÁDEŽE

Sobota 20. května 1967 a neděle 21. května 1967

MAJALES

Sobota 20. května dopoledne na stadiónu

LEHKOATLETICKÉ SOUTĚŽE

odpoledne na hřišti u stadiónu

FOTBALOVÉ UTKÁNÍ

- ve 20 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
divadelní představení
S. K. Macháček: ŽENICHOVÉ
Veselohra v provedení Divadelního studia
mladých ZK a SVVŠ Dobruška.
- ve 20 hod. v sále sokolovny německý barevný
dobrodružný film
ČERNÉ ŠELMY
Film mládeži přístupný.

Neděle 21. května 1967 dopoledne na dvorcích
v Mírové ulici

UTKÁNÍ V ODBÍJENÉ

- ve 13 hodin
VELKÝ MAJALESOVÝ PRŮVOD od ZDŠ
- ve 14 hodin za sokolovnou
PESTRÝ PROGRAM S ATRAKCEMI
A KONCERT
- v 19 hodin v sále ZK v Sadech pionýrů
MAJALESOVÁ VESELICE
- v 17 a ve 20 hodin v sále sokolovny
barevný dobrodružný německý film
ČERNÉ ŠELMY
Film mládeži přístupný.

Středa 24. května 1967 ve 20 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

LIGA MLADÝCH

Volná společenská maturita.

Finale okresní soutěže škol.

Čtvrtek 25. května 1967 v 18 hodin

v sále ZK v Sadech pionýrů

HRÁTKY MLÁDEŽE

Sobota 27. května 1967 ve 20 hodin český film
FLÁM

Smutná komedie s Milošem Kopeckým v hlavní roli. Film mládeži do 15 let nepřístupný.

Neděle 28. května 1967 v 16 hodin maďarský
dvouepochový historický barevný film

MUŽI A BOJ

podle románu M. Jókai: Synové muže kamenného srdce. Příplatek 1 Kčs.

Mládeži přístupný.

– ve 20 hodin český film

FLÁM

s Milošem Kopeckým v hlavní roli.

Mládeži do 15 let nepřístupný.

JAZYKOVÉ KURSY ZK JAS

probíhají v obvyklou dobu.

Změna programu vyhražena.

Charakteristika některých filmů

KOČÁR DO VÍDNĚ

Selský vůz jede tichou lesní cestou. Táhnou jej dva těžcí koně. Na kozlíku sedí ona, Krista, v černém oděvu, protože jí Němci před nedávnem zabili muže. Vedle ní německý voják, vojáček, kterému je sotva osmnáct a vzadu na korbě sténá těžce raněný příslušník téže armády. Dole pod vozem je ukryta sekyra, která se má stát vražedným nástrojem.

Tak začíná příběh, který se celý odehraje v lese. Začíná tu i končí. Je poslední den války, začíná první den míru.

Dramatický, ale velmi komorní příběh, všímající si důležité etické otázky práva na pomstu.

Film byl uveden v soutěži XV. MFF v Karlových Varech 1966 a získal zde třetí hlavní cenu.

NAHÁ PASTÝŘKA

Český kriminální film Jaroslava Macha *Nahá pastýřka* je další z téměř již nepřehledné řady detektivek, jimiž se naše filmová tvorba snaží přispět k větší divácké atraktivnosti domácí kinematografie a zvýšit návštěvnost českých filmů, která v posledních letech stále klesá. Jiné cíle si neklade. Vzhledem k této okolnosti je třeba konstatovat, že zajímavá zápleтка filmu je vcelku dobře rozvinuta a dovede udržet diváka v napětí až do konce. Jako novum nacházíme dosti nezvyklou postavu vyšetřovatele – vášnivého divadelního ochotníka, který spojuje při vyšetřování dvojnásobné vraždy a řady podvodů a machinací s uměleckými díly metody kriminalistické s metodami divadelními – a dokonce s úspěchem (ne divadelním, ale kriminalistickým). Zajímavé, i když ne zcela originální, je komické ladění příběhu, dané již hereckým obsazením vyšetřovatelů – Jan Skopeček a Vladimír Menšík.

ČERNÉ ŠELMY

Barvitý svět šelem, artistických výkonů tajících dech – i drobných klauniád, jak je poskytuje cirkusové prostředí, je obsahem tohoto dobrodružného zábavného německého filmu.

Dějová zápleťka je jen lehce načrtnuta, dokresluje divákovi jen tvář lidí, kteří prošli tvrdou školou, ale zasvětili tomuto svému povolání celé své srdce a život.

Mladičká artistka odmítá pracovat na lanovém perši – její touhou je stát se drezérkou zvířat. Avšak pro tyto sny nemá pochopení ani její otec, který chce mít ze své dcery partnerku tak vynikající, jako je sám, ani ředitel, který by potřeboval spíše dívčího klauna, a dravá zvířata vůbec patří jen mužům, ani drezér Dittrich, který ji má rád a který se o ni bojí. On viděl už pantera útočit . . . Ale Martina se nedá zastrašit. Potajmu, v noci, aby nikdo nevěděl, pokouší se zvládnout drezúru aspoň jednoho zvířete – černého pantera Satana, a když jsou její tajné a celkem úspěšné

POKLAD BYZANTSKÉHO KUPCE

Český detektivní film Ivo Nováka *Poklad byzantského kupce* byl natočen podle stejnojmenné knihy Václava Erbena. Je to kriminální příběh, odehrávající se v archeologickém prostředí. Jeho hrdinkou je mladá posluchačka UMPRUM, která svým důvtipem objeví, že starodávný poklad z devátého století, který byl všeobecně považován za zničený při náletu za druhé světové války, ve skutečnosti ušel zkáze a byl ukraden. Případ je zkomplikován podivnou vraždou, která zdánlivě s pokladem byzantského kupce vůbec nesouvisí, ale bystrá Kamila, účastníci se pátrání proti vůli kapitána VB Exnera, tuto souvislost odhalí a dopomůže k odhalení zločinu.

Ivo Novák zdůrazňuje, že podle jeho názoru chybí v záplavě detektivních filmů určitá diferenciace. Pokusil se natočit příběh, jehož hrdinové byli normální živí lidé se smyslem pro humor.

ŽIVOT NA ZÁMKU

Francouzský film *Život na zámku* je prvotinou režiséra Jean-Paula Rappeneaua. A můžeme říci, že je prvotinou mimořádně zdařilou. Námet filmu nepřináší zdánlivě nic nového: celkem všední příběh z Němci obsazené Francie, těsně před invazí. Nové však je pojetí a odvaha k humornému traktování problematiky, která se mnoha lidem zdá posvátná a komikou nedotknutelná: problematiky odvahy a zbabělosti, jak se projevila ve vztahu k francouzskému hnutí odporu a k boji proti okupantům.

Snad se v souvislosti s tímto filmem bude mluvit o deglorifikaci nebo dokonce snižování nejvzácnějších lidských vlastností. O to ovšem v tomto filmu vůbec nejde. – Je jisté, že se Rappeneauovi podařilo vytvořit svěží, veselé dílko s výbornými dialogy a znamenitými hereckými výkony. *Život na zámku* získal Cenu Louise Delluca 1966 a Zvláštní cenu poroty MFF v Karlových Varech.

pokusy odhaleny, chce raději odejít od cirkusu do zoo, než aby se měla vzdát své touhy pracovat se zvířaty. To však nechce připustit ředitel a zachraňuje Martinu pro cirkus vtipným kompromisem.

FLÁM

Tragikomickou postavou komedie Flám je architekt Jiří Donát, muž vzbuzující nedůvěru v každém člověku. Nevěří mu ani jeho dívka Eva, která touží po kariéře manekýnky nebo zpěvačky. Nevěří mu ani příslušná ředitelka výstavního podniku, v němž je zaměstnán. Všechno má na svědomí jeho obličej. Donát se snaží zakrýt svůj prohnáný výraz alespoň plnovousem, ale všechno je ještě horší.

Režisér Hubáček o filmu řekl: „Flám není jen příběhem všedního dne, ale i všední noci. Vychází z typu komiky Miloše Kopeckého, pro kterého byla napsána hlavní role. Myslím, že mu poskytne dosti příležitosti, aby uplatnil své zkušenosti a rozehrál svůj komediální talent. Poprvé jsem pracoval na filmu, který byl napsán přímo pro určitého herce, počítal s jeho individuální komikou; herec se ocitá na plátně v určitých, pro někoho typických situacích. V současné době se v našem filmu dostává do popředí otázka klesajícího zájmu diváka o film. Vzhledem k psychologii diváka, u něhož předpokládáme, že některé herce má radši (a Miloš Kopecký je jedním z nich), lze počítat s tím, že se divák ve filmu Flám půjde podívat na „svého“ herce. Tento přístup k divákovi nelze přehlížet.“

MUŽI A BOJ

Muži a boj, prepis známého románu maďarského spisovatele Móra Jókaiho Synové muže kamenného srdce, vypráví na pozadí osudů tří synů rodiny Baradlayových historii maďarského povstání v letech 1848 – 1849.

Kulturní kalendář Dobrušky vydává Kulturní komise MěstNV v Dobrušce pravidelně měsíčně. Vydávání povoleno Odborem školství a kultury VčKNV v Hradci Kr. čj. 1841 ze dne 30. 3. 1966.

Celoroční předplatné 5,— Kčs

MTZ 415 — N-11 71149